

Profstest pätevyyskokeet

Näytetyyppi	Testaussuureet
Sisä- ja rannikkovesi	Alkaliniteetti, BOD ₇ , COD _{Mn} , a klorofylli, N _{tot} , N _{NH4} , N _{NO2+NO3} , P _{tot} , P _{PO4} , sameus, väri, TOC, pH, happi, SiO ₂ , saliniteetti, sähkönjohtavuus
Pohja- ja talousvesi	Alkaliniteetti, COD _{Mn} , F, kovuus, Cl, pH, N _{NO2} , N _{NO3} , N _{NH4} , Ca, K, Mg, Na, SO ₄ , sähkönjohtavuus, Fe, Mn (spektrometriset määritykset), radon
Teollisuuden ja viemärlaitosten jätevedet	Alkaliniteetti, AOX, P _{PO4} , P _{tot} , N _{NO2+NO3} , N _{NH4} , N _{tot} , pH, sähkönjohtavuus, Cl, SO ₄ , BOD ₇ , COD _{Cr} , COD _{Mn} , kiintoaines, Na, TOC
Uima-allasvedet	Kloori, urea, sameus, NO ₃ , pH, KMnO ₄ -luku
Luonnon vesi, teollisuuden ja viemärlaitosten jätevedet, maa, liete, sedimentti	Al, As, B, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mn, Mo, Ni, Pb, Sb, Se, Sn, V, Zn, U, Hg, pH, N _{tot} , P _{tot} , S _{tot} , TOC, TC
Maa, sedimentti, pohja- tai pintavesi	VOC-yhdisteet, mineraaliöljyt, PAH-yhdisteet*, organotinat (sed)*, PCBs, PBDEs*, PCDDs/PCDFs (sed)*
Kiinteät polttoaineet	Lämpöarvo
Järvi- tai murtoveden kasviplanktonitaksiin	Virtuaalinen kasviplanktonilajiston tunnistus
Jokien, järvien ja rannikoiden pohjaeläimet	Pohjaeläinlajien tunnistus*
Vesi, sedimentti	Valobakteeritesti*
Pilaantunut maa, huoltoaseman saastunut maa	Pilaantuneiden maiden näytteenotto mineraaliöljyt, metallit* Pilaantuneiden maiden näytteenotto (in-situ, mineraaliöljyt, VOC-yhdisteet)*
Kiinteät jätteet	Liukoisuustesti
Kenttämittaukset*	Happi, lämpötila, pH, sameus, sähkönjohtavuus

* ei sisälly akkreditoituun pätevyysalueeseen PT01

Lisäksi annamme vertailumittausten järjestämispalveluja valtionhallinnon laitoksille.

Toimintaa ohjaava kansainvälinen ohjeistus

SFS-EN ISO/IEC 17043 Conformity assessment – General requirements for proficiency testing. Finnish Standard Association (SFS), Helsinki.

SFS-EN ISO/IEC 17025 General requirements for the competence of testing and calibration laboratories. Finnish Standard Association (SFS), Helsinki.

Thompson, M., Ellison, S.L. R., Wood, R.: The International Harmonized Protocol for the Proficiency Testing of Analytical Chemistry laboratories (IUPAC Technical Report, TR).

www.syke.fi/proftest

Suomen ympäristökeskus SYKE, Laboratoriokeskus / Vertailulaboratorio

Osoite Ultramariinikuja 4
00430 HELSINKI

Ryhmäpäällikkö **Mirja Leivuori**
mirja.leivuori@ymparisto.fi

Profstest-toiminta proftest@ymparisto.fi

Ohjausryhmä **Timo Lukkarinen (puheenjohtaja)**
timo.lukkarinen@metropolilab.fi

Kuvat: Timo Vänni ja Markku Ilmakunnas. Layout: Erika Värkonyi.

9.9.2019

Pätevyyskoe

Ulkoinen laadunarviointi työllesi!

Mikä pätevyyskoe?

Vertailumittaus ja pätevyyskoe ovat vertailuja, joissa kahden tai useamman laboratorion kesken arvioidaan laboratorioden suorituskyvyn laatua samalla tavalla ja samoista näytteistä etukäteen määritellyissä olosuhteissa.

- Säännöllisellä osallistumisella pätevyyskokeisiin laboratorio saa ulkoisen laadunarvion suorituskyvystään ja tulostensa vertailukelpoisuudesta.
- Pätevyyskokeiden tuloksista saadaan vertailutietoa määritysmenetelmien ja toimintatapojen eroista sekä mahdollisista ongelmakohtista. Säilyviä testinäytteitä voidaan käyttää myös pitempiaikaisesti vertailumateriaalina laboratorion sisäisessä laadunvarmennuksessa.
- Pätevyyskoe on työkalu laboratoriotoiminnan jatkuvassa parantamisessa sekä henkilökunnan koulutuksessa ja perehdyttämisessä. Lisäksi tulokset antavat tietoa määritysmenetelmien validointiin ja mittausepävarmuuksien arviointiin.

SYKE pätevyyskoejärjestäjänä

SYKE toimii Ympäristöministeriön nimeämänä ympäristöalan kansallisena vertailulaboratoriona, jonka keskeisiin tehtäviin kuuluu pätevyyskokeiden järjestäminen. Kokemusta vertailujen järjestämisestä on kertynyt jo 1960-luvulta lähtien.

- SYKE on FINASin akkreditoima testauslaboratorio T003 (SFS EN ISO/IEC 17025 www.finas.fi) vuodesta 1992 lähtien.
- Proftest SYKE on FINASin akkreditoima vertailumittausjärjestäjä PT01 (SFS EN ISO/IEC 17043 www.finas.fi) vuodesta 2006 lähtien.
- Pätevyyskokeita järjestetään erilaisista vesistä, sedimentistä, lietteestä ja maan fysikaalis-kemiallisista määrityksistä sekä biotesteistä. Proftest pätevyyskokeisiin osallistuu laajasti kansallisia ja kansainvälisiä ympäristöalan toimijoita.
- Lisäksi toimintaa kehitetään ympäristönäytteenoton vertailuissa sekä biologisten määritysten luotettavuuden arvioinnissa.

Pätevyyskoetulos osoittaa pätevyden!

Laboratoriossa pätevyyskoetuloksia voidaan hyödyntää mahdollisten virheiden selvittämisessä sekä laadunohjaustoimenpiteiden tehokkuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Myös tulosten käyttäjille pätevyyskoetulokset antavat yleiskuvan laboratorioden analyttisestä laadusta.

- Laboratorioden asiakkaat, akkreditointielimet ja säädösten laatijat hyödyntävät yhä enemmän pätevyyskokeiden tuloksia omissa johtopäätöksissään. Täten myös analyttisten tulosten hyötykäyttäjien päätösten laatu paranee.
- Pätevyyskokeiden tuloksia hyödynnetään myös kansainvälisessä menetelmästandardisoinnissa sekä tutkimuksellisessa työskentelyssä. Lisäksi tulosten avulla saadaan tietoa myös tiettyjen analyysien laadusta eri alueilla ja eri maissa.
- Pätevyyskokeet tarjoavat tehokkaan ulkoisen keinon arvioida ovatko laboratorion menettelyt tarkoitukseen sopivia. Pätevyyskoetuksilla vahvistetaan henkilökunnan, johdon ja ulkoisten asiakkaiden luottamusta laboratorion tuloksiin.